

'Veneremur cernui', una proposta

Dg, 23/06/2019 per Catalunya Religió

(Bernabé Dalmau, monjo de Montserrat). La solemnitat del Corpus ens invita a valorar el do del sagrament de l'altar, el memorial de la mort i de la resurrecció de Jesucrist. A viure'l i a expressar-hi el màxim respecte. Des dels orígens medievals, aquesta festa occidental ha estat marcada per la himnografia composta per sant Tomàs d'Aquino. No hi ha Corpus sense que, en llatí, en traduccions més o menys fidels o en perífrasis, es canti l'himne *Pange, lingua*, amb el final *Tantum ergo* mentre hom encensa el Santíssim Sagrament. L'estrofa invita a l'adoració o veneració.

Potser aquest encensament fet de genolls ha condicionat les traduccions litúrgiques del *Veneremur cernui*. Vegem-ne algunes:

-Català: "De genolls, doncs, adorem-lo".

-Castellà: "Adoremos, postrados".

-Italià: "Adoriamo, dunque, prostrati".

-Francès: "Adorons-le, prosternés".

-Anglès: "Down in adoration falling".

-Alemany: "Knieet hin und betet an".

Com veiem, el castellà, l'italià i el francès són els que van més enllà en la invitació a fer un gest, que és en aquest cas la prostració. En l'anglès queda imprecís si cal prosternar-se o agenollar-se. El català i l'alemany es queden entremig: agenollar-se.

Dic "entremig" perquè molts no saben que *Veneremur cernui* vol dir simplement "Venerem-lo inclinats". És el gest que, després de la consagració del Pa i del Vi, les

rúbriques prescriuen per als concelebrants. Per als fidels aquesta prescripció val només quan hi ha un impediment físic d'agenollar-se (pel lloc o per dificultat corporal).

Un desafiament

Però fa decennis que a casa nostra i en molts indrets del món l'excepció ha esdevingut normalitat. I, quan es consolida una normalitat, de fet passa de ser una pràctica *contra legem* a una *praeter legem* (no hauríem de pressuposar voluntat de transgressió en els fidels que es queden drets durant la consagració!). Sí que ja és hora que comencem a revisar si tenen sentit hàbituds litúrgiques que ara s'han anquilosat i, a la llarga, han empobrit l'expressivitat corporal en la litúrgia. I és que el culte cristià no pot ser reduït a una elaboració mental per satisfer la fe personal sinó que el caràcter comunitari de la litúrgia demana que hi actuï l'ànima i també el cos.

Alguns que s'han adonat d'aquesta deficiència esdevinguda congènita hi reaccionen apel·lant al legalisme i blasmen de fet el conjunt de l'assemblea cristiana quan adopten una posició desafiant ("els qui ens agenollem durant la consagració tenim raó perquè així ho diu el missal"). Aquesta reivindicació crea un cert desconcert per a molts fidels que de bona fe participen a l'eucaristia d'acord amb els gestos i la dinàmica que han viscut sempre o de fa molts anys.

És irreverent que els gestos corporals en una celebració sagrada tinguin un to desafiant. Aquesta situació "testimonial" (?) d'agenollar-se a la consagració, situació creixent a causa de la formació que es dona en algun dels nostres seminaris, té preocupats certs clergues. Els comprenc perfectament: un seminarista que vulgui donar lliçons no serà un bon pastor el dia de demà. Però els pregunto (i em pregunto a mi mateix): ¿És suficient que els fidels es quedin immòbils dempeus en el moment més sagrat de la celebració i no expressin també corporalment la veneració envers els "sagrats misteris"? La meua resposta és humilment contundent: no!

Una solució

Per això opino que no n'hi ha prou amb lamentacions en veure que els clergues que ara puguen s'agafen a la lletra de la rúbrica i potser inviten els fidels a imitar-los. Crec que hem de cercar una solució. Monsenyor **Pere Tena**, com molts altres clergues a partir d'una certa edat, feia reverència profunda en lloc de genuflexió, i deia amb la seva irònica bonhomia: "Com que m'he dedicat a la litúrgia, ara es pensaran que tothom m'ha d'imitar!".

No, no hem d'imitar per mimetisme ni el bisbe Tena, ni el papa **Francesc** ni els preveres amb problemes de genolls. Però sí que allò que ells feien o fan per necessitat pot ser profitós, per altres motius, a persones que no tenen aquelles limitacions. A vegades les solucions intermèdies són millors que les extremes de "o tot o res".

¿El *Veneremur cernui* no podria ser el gest digne per a aquell moment especialment sagrat de les nostres eucaristies? ¿No seria eloqüent veure com una assemblea en pregària, inclinant-se profundament, s'uneix als preveres concelebrants, tal com solen practicar els fidels de l'Orient cristià?